

Donauschwabe

Jakschi

Igazság, hazugság váltja egymást, sok minden a helyére kerül, ám az idő vészesen múlik. Öregsünk, felejtünk, az idők tanúi lassan eltűnnek, magukkal viszik történetüket, így a soha el nem mondott dolgok meg nem történtté válnak, és le lehet őket tagadni.

Bukin, Dunabökény, Mladenovo

A sváb nagymamámnak tíz gyereke született, hat érte meg a felnőttkort, négy lány és két fiú: Appolonia, Marianna, Susanna, Katarina továbbá Jakob meg Nikolaus. Mi, magyarok lévén, ha beszéltünk róluk, Aplón néaninek, Mariska néaninek, Zsuzska néaninek és Jaksi bácsinak meg Miklós bácsinak hívtuk őket. A nagyapám a lányokat is, a fiúkat is taníttatta; az idősebb lányok a képzőben diplomáztak Kalocsán, az anyám viszont Belgrádban a szerb királyné zár-dás, bennlakós kézimunka-iskolájában végzett. Ő volt ugyanis a legkisebb, 1910-ben született, s Trianon után elszakított földre kerülve magyar területre nem mehetett tanulni. A fiatalabb fiú némi hányódás után Zágrábban szerzett állatorvosi diplomát, az idősebb Baján járt szemináriumba. Most elsősorban róla fogok írni.

Jakob, bukini becenevén Jakschi, nem fejezhette be a szemináriumot, mert gyerekkori betegség, valószínűleg himlő miatt olyan nagyon elromlott a látása, hogy szinte megvakult. Nem tanulhatott, nem szentelheték pappá, és ezt katasztrófaként élte meg. Ez volt az első csapás. Elemi erejű megrázkódtatásként fogta föl, hatása a sírig kísérte. Hazament Bukinba, átvette apjától a munkát, szántott, vetett; tette, amit kell. Öt gyereke született: Magdalena (Lenka), Georg (Jurkili), Jakob (Jakschi), Elisabet (Liesl). A legkisebb, Stefan (Sepl, Sepi, Sepili) pici korában meghalt.

Második világháború! A két fiút azonnal besorozzák, a fiatalabb szinte oda se ér, máris elesik az orosz fronton. Alig tizenhét éves, máig sem tudni, eltemették-e, és ha igen, hol. Az idősebb fiú, szintén az orosz frontra kerül, s

eltűnik. Jakschit, mivel túlkoros, CSAK munkára hívják be, így '44 folyamán kijut Németországba. Felesége a két megmaradt lányukkal Bukinban, a családi házban reked a nagymamával, ott éri őket '44-ben a belágerozás. Szétszakítják őket, senki sem tud senkiről semmit. A nagymama, mert öreg, Jarekra kerül, és ott, nem tudni pontosan mikor, meghal; csak csendben remélhetjük, hogy legalább tömegsír jutott neki. A két lányt, mert fiatal és munkaképes(!), munkatáborba osztják be. Az anyjukat egy másik táborból Mariska néni horvát férje, Franjo bácsi dolgoztatás ürügyén magához veszi, és kijuttatja Bécsbe. A lányokat sajnos már nem mentheti meg, mert mondvacsinált kollaboráció miatt lebuktatják, és Topolyán agyonverik.

Nem tudom, hogy vitte végbe az apám, de végbevitte! Megtette! Rejtett, tekervényes, titkos, titkolt, tilos és életveszélyes úton megtudta, előkerítette a pénzt (szabott tarifa volt), a gyónató pap által becsempésztette a lágerbe, s a lányok egy éjjel, megvesztegetve egy partizánt, megszöktek.

*

Az őr a forma kedvéért kétszer utánuk lö. Éjszakákon át gyalogolnak a sínek mentén, hogy el ne tévedjenek, míg át nem érnek Magyarországra. Itt a vasutasok fölengedik őket a vonatra, és nagy nehezen ők is eljutnak Bécsbe, a gyűjtőtáborba. A család a Vöröskereszt által egymásra talál, letelepednek Bajorországban, s várják haza az idősebb fiút, akiről időközben kiderült, hogy él, fogságba esett. Megtörténik a csoda, hazakerül, de beteg, súlyos beteg - azt mondja, hogy a foglyótáborban valamivel beinjekciózták. Nagyon gyorsan, nem egész egy

év múlva meghal, - leukémia. Nevét egy nagy városban fölveszik egy nagy obeliszkre egy hosszú, egyre hosszabbodó sorba, sok más hősi halott neve mellé. Az anya összeroppan, megnémul. Betelt a pohár, ez az utolsó csepp, Jakschi véget vet az életének.

Az idősebb lány gyermektelenül, fiatalon halt meg, de még beszéltem vele; ezt, amit leírtam, tőle tudom. A fiatalabb lány, a nálam nyolc évvel idősebb unokanővérem, Liesl, hallgat. Nemso-kára betölti a nyolcvanadikat, nem szól egy árva szót még ma sem, de naponta elmond egy Mi-tyánkot az apámért.

Liesl 1944-ben tízéves volt, a mi Zsuzsink most ugyanannyi!

Befejezés

A sváb nagymamám hat gyereke közül két lány és két fiú került Németországba; két lány itt maradt. A sors fintora, hogy Appolonia az újvidéki hideg napok áldozata lett, a Dunába lőtték, az anyám pedig az ún. délszláv háború alatt ágyú-dörgés közt halt meg, becsapódások, robbanások mellett, bombázás közben temették el.

A bukini otthon, a szülői ház, a föld, a szőlő, a gyümölcsös ebek harmincadjára jutott, elenyészett.

2014. január 10.

Markó Lajos *Harc*, 1937